

Actieprogramma Langdurige Stroomuitval (>72 uur) Veiligheidsregio Twente

5 september 2025

Inhoud

Achtergrond	3
Langdurige stroomuitval als maatgevend scenario	3
Achtergrond	3
Totstandkoming	4
Doel actieprogramma	4
Actielijn 1: Continuïteit van de organisatie borgen (BCM)	5
1.1. Structurele aanpak Business Continuity Management (BCM)	5
1.2. Basisbehoeften (crisis)organisatie	6
1.3. Infrastructuur	6
1.4. Informatie en communicatie	6
1.5. Planvorming vertalen naar regionale acties	6
Actielijn 2: Waarborgen van de continuïteit en robuustheid van de maatschappij	8
2.1. Energie	8
2.2. (Drink)water- en voedselvoorziening	8
2.3. Telecom en internet	8
2.4. Infrastructuur en diensten	9
2.5. Mobiliteit, logistiek en transport	9
2.6. Maatschappelijk	9
2.7. Inzetten op proactieve en robuuste communicatie	10
Actielijn 3: Veiligheid voorop en dreiging beperken	12
3.1. Openbare orde en veiligheid	12
Actielijn 4: Gezondheid en welzijn	13
4.1. Gezondheid	13
4.2. Zorg voor kwetsbare groepen	13
4.3. Infrastructuur	14
4.4. Wet op de lijkbezorging	14
Actielijn 5: Nafase	15
5.1. Nafase	15

Achtergrond

Langdurige stroomuitval als maatgevend scenario

'In de Europese Unie wordt alle lidstaten geadviseerd haar inwoners op te roepen tenminste 72 uur zelfredzaam te zijn en hier eenduidig over te communiceren. Nederland heeft dit advies overgenomen.'¹ Wanneer de samenleving voorbereid is op een scenario met uitval of onregelmatigheid van stroom gedurende een periode van 72 uur of langer, is het beter in staat te reageren op andersoortige verstoringen (bijv. kortere duur of enkel uitval van ICT). Daarnaast geeft het de overheid en netbeheerders tijd om te zorgen voor herstel en het activeren van noodvoorzieningen.

Achtergrond

Op 28 maart en 16 april 2025 organiseerde de Veiligheidsregio Twente twee doorleefsessies over langdurige stroomuitval van 72 uur gevolgd door zes weken onbetrouwbare stroomlevering. Door hybride dreigingen, klimaatverandering en de druk op het elektriciteitsnet ontstaan nieuwe uitdagingen voor veiligheid en crisismanagement. Om de weerbaarheid en samenredzaamheid te vergroten, moeten organisaties en inwoners zich goed voorbereiden op scenario's zoals langdurige stroomuitval.

De overheid biedt landelijke coördinatie, zorgt voor wet- en regelgeving en ondersteunt bij (boven)regionale of nationale crisis. Veiligheidsregio's zijn verantwoordelijk voor crisisbeheersing in de regio, inclusief voorbereiding en aanpak van crises. Gemeenten zien toe op de lokale crisisbeheersing en nemen de leiding bij incidenten binnen hun grenzen. Dit alles in samenwerking met bedrijven, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen en inwoners. Om de impact van langdurige stroomuitval te onderzoeken en de weerbaarheid te vergroten, initieerde de Veiligheidsregio Twente deze doorleefsessies. De sessies hadden verschillende doelstellingen:

- Toetsing preparatie van VRT op langdurige stroomuitval;
- Toetsing preparatie crisispartners
- Scenario's nationaal crisisplan doorlopen
- Uitgangspunten crisiscommunicatie samenredzaamheid bespreken
- Bestuurlijke dilemma's op tafel krijgen

Tijdens de eerste doorleefsessie op 28 maart 2025 onderzocht de Veiligheidsregio samen met gemeenten en partners zoals Vitens, Waterschap, Cogas, Enexis, RWS, TenneT, Odido, Prorail, NS, LTO Oost, Defensie, supermarktketens, scholenkoepels, inwoners en ondernemers de impact van langdurige stroomuitval. Vier thema's stonden daarin centraal:

- Samenleving en inwoners
- Internet en telefonie
- Infrastructuur en riolering
- Voeding, drinkwater en landbouw

In de middag vertaalde het Regionaal Operationeel Team (ROT) het scenario van langdurige stroomuitval naar operationele acties voor politie, brandweer, GHOR, bevolkingszorg en crisiscommunicatie. Ze brachten de belangrijkste impactgebieden in kaart en bepaalden welke voorbereidingen nodig zijn en welk handelingsperspectief aan het Regionaal Crisis Team (RCT) moet worden gegeven. Deze input werd tijdens een tweede RCT in de middag ingebracht.

¹ Denkvooruit.nl

De tweede doorleefsessie bestond uit een dilemmasessie voor het RCT en ROT, met de nadruk op de duur van de crisis. Het uitgangspunt was een stroomuitval van langer dan 72 uur, gevolgd door zes weken onbetrouwbare stroomlevering. Het doel was om inzicht te krijgen in mogelijke bestuurlijke besluiten en de benodigde acties. Op basis van input uit de eerste doorleefsessie, experts en een enquête werden dilemma's en stellingen voorbereid voor vier thema's:

- Zorg
- Handhaving
- Schaarste diesel en voedsel
- Noodsteunpunten"

Totstandkoming

Dit actieprogramma is tot stand gekomen op basis van de uitkomsten van de doorleefsessies. Ook maakten wij gebruik van andere programma's en bronnen.²

Het actieprogramma bevat vijf actielijnen:

1. Continuïteit van de organisatie borgen (BCM)
2. Waarborgen van de continuïteit en robuustheid van de maatschappij
3. Veiligheid voorop en dreiging beperken
4. Gezondheid en welzijn
5. Nafase

Doel actieprogramma

Het doel van dit actieprogramma is dat Veiligheidsregio Twente en haar partners gerichte acties ondernemen om zich optimaal voor te bereiden op een scenario met langdurige stroomuitval van ten minste 72 uur. Dit actieprogramma vertaalt de uitkomsten van de doorleefsessies naar praktische actielijnen. Veiligheidsregio Twente dient in samenwerking met betrokken stakeholders nader te bepalen met wie en binnen welke termijn de acties worden uitgevoerd.

² Dreigingslandschap Vitale Infrastructuur (NCTV)

² Handreiking weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau (VNG)

² Cyberbeveiligingswet

² Platform WeerbaarNL

Actielijn 1: Continuïteit van de organisatie borgen (BCM)

De continuïteit van de Veiligheidsregio en hulpdiensten is cruciaal voor de veiligheid, gezondheid en welzijn van inwoners. Tijdens crises, zoals langdurige stroomuitval, moet de Veiligheidsregio blijven functioneren om maatschappelijke ontwrichting te voorkomen. Naast de maatschappelijke rol (zie Actielijn 2), moet de Veiligheidsregio ook de eigen continuïteitsprocessen borgen en onder alle omstandigheden operationeel blijven.

Veiligheidsregio's vallen (nog) niet standaard onder de toekomstige Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke) en de Cyber beveiligingswet (Cbw) maar ze hebben wel een cruciale rol in de nationale continuïteit en crisisbeheersing. Deze wetten treden half 2026 in werking en zullen nieuwe eisen stellen aan de continuïteit van organisaties met een vitaal belang.

Voor een strategische aanpak is het wenselijk Business Continuity Management (BCM) te implementeren en onderhouden. Business Continuity Management (BCM) brengt de belangrijkste risico's voor de continuïteit van een organisatie in kaart en kwantificeert de mogelijke gevolgen, zoals de financiële impact. Op basis hiervan kunnen maatregelen worden genomen om schade te beperken en operationeel te blijven. Deze informatie wordt gebundeld in een Business Continuity Plan (BCP). De veerkracht van een organisatie na een tegenslag wordt bepaald door de vooraf gemaakte keuzes. Een gap-analyse kan helpen om het verschil tussen de huidige en gewenste situatie in kaart te brengen.

Door het BCP regelmatig te oefenen met de crisisorganisatie, de resultaten te evalueren en verbeteringen door te voeren, wordt de effectiviteit van het plan verhoogd en is de organisatie beter voorbereid op onverwachte situaties.

Tijdens de doorleefsessies zijn er ook diverse knelpunten en risico's besproken en uitgelicht waar de Veiligheidsregio mogelijk nu al mee aan de slag kan voor de eigen organisatie. Na het behandelen van de structurele BCM aanpak, staan deze ook uitgeschreven in deze actielijn.

Voor de actielijn dienen te worden betrokken: Bedrijfsvoering en de Crisisorganisatie+ van de Veiligheidsregio en daarnaast de individuele kolommen.

1.1. Structurele aanpak Business Continuity Management (BCM)

Te nemen acties

1.1.1. Versterk de eigen continuïteit door Business Continuity Management (BCM):

- Breng de belangrijkste risico's en kwetsbaarheden voor de continuïteit en vitale processen van de eigen organisatie (Veiligheidsregio) in kaart.
- Bekijk welke gevolgen deze risico's hebben voor de organisatie en kwantificeer de (financiële) impact en de impact op de kerntaken.
- Bepaal vervolgens welke maatregelen de Veiligheidsregio al heeft of nog moet nemen om de schade te beperken en tijdens een verstoring, zoals langdurige stroomuitval, operationeel te kunnen blijven.
- Voer een gap-analyse uit om het verschil tussen de huidige situatie van de organisatie en de gewenste, ideale situatie in kaart te brengen.
- Implementeer de maatregelen die nodig zijn om de continuïteit te borgen
- Bundel deze informatie in een Business Continuity Plan (BCP)
- Oefen en evalueer het BCP regelmatig.

Aandachtspunten en acties voor BCM uit de doorleefsessies

Hieronder volgen de belangrijkste acties ten behoeve van de continuïteit van de eigen organisatie die uit de doorleefsessies zijn gekomen. Er zijn zowel acties in zowel de koude als de warme fase te onderscheiden.

1.2. Basisbehoeften (crisis)organisatie

Te nemen acties

- 1.2.1. *Verzorging personeel.* Zorg voor voldoende rantsoen, voor het verzorgen van eigen personeel. Stem dit af met overige kolommen voor een integrale aanpak.
- 1.2.2. *Bepaal hoeveelheid noodvoorraad.* Bepaal welke hoeveelheid noodvoorraad die nodig is. Hoeveel brandstof, voedsel en water wil VRT in voorraad hebben?
- 1.2.3. *Leg noodvoorraden aan.* Denk aan voedsel, water en brandstof. Dit zorgt ervoor dat diensten langer kunnen blijven functioneren ondanks stroomuitval.
- 1.2.4. *Stel richtlijnen op.* Stel richtlijnen op voor het beheer en de distributie van deze voorraden om efficiënt gebruik te waarborgen.
- 1.2.5. *Borg (de mobiliteit van) essentieel personeel.* Identificeer wie deze personeelsleden/functies zijn en zorg dat zij in een dergelijke situatie toegang hebben tot betrouwbare vervoersmiddelen. Gedeelde transportopties kunnen helpen om de mobiliteit van personeel te maximaliseren. Identificeer daarnaast prioriteitsroutes die vrijgehouden moeten worden om de werkzaamheden van de hulpdiensten zo veel mogelijk te laten doorgaan.

1.3. Infrastructuur

Te nemen acties

- 1.3.1. *Versterk de eigen infrastructuur.* Breng in kaart hoe de huidige eigen infrastructuur voldoet, waar zitten knelpunten? Hoe lang blijft de infrastructuur overeind en welke voorzieningen draaien op noodstroom? Hoe veel noodaggregaten zijn nodig als organisatie?
- 1.3.2. *Versterk de samenwerking met andere VR's en partners.* Maak afspraken met netbeheerders, nabijgelegen VR's (Ijsselland, gemeenten, waterschappen en private partijen over prioritering bij herstel van stroom, maar ook over het zicht op de infrastructuur en hoe hulpverlening kan blijven plaatsvinden.

1.4. Informatie en communicatie

Te nemen acties

- 1.4.1. *Maak procesafspraken over informatievoorziening en contactmomenten.* Maak afspraken hoe (en wanneer) de noodcommunicatievoorzieningen en middelen worden ingezet, zodat er tussen de diensten efficiënt en geprioriteerd informatie kan worden uitgewisseld. Stel in de koude fase waar nodig overlegmomenten op die ook bekend zijn bij belangrijke partners (bijvoorbeeld voor afstemming tussen GHOR, ROAZ en de zorgketen).
- 1.4.2. *Test noodcommunicatievoorzieningen.* Test de noodcommunicatievoorzieningen (zoals: satelliet telefoons), blijft dit werken wanneer het aantal gebruikers in korte tijd exponentieel groeit binnen een regio, zijn er capaciteitsbeperkingen?
- 1.4.3. *Bereid medewerkers voor.* Op het moment dat de communicatievoorzieningen uitvallen zal het ook aanzienlijk lastiger worden om personeel te bereiken en mobiliseren. Hoe bereik je medewerkers en wat moeten medewerkers doen als er geen communicatie mogelijk is? Hoe zien de roosters en piketdiensten eruit in een dergelijk scenario? Dient personeel zich bijvoorbeeld te melden bij de kazerne om daar de inzet te organiseren?

1.5. Planvorming vertalen naar regionale acties

Te nemen acties

- 1.5.1. *Vertaal landelijke planvorming naar de regionale context en zorg voor rolafbakening.*
 - Bestudeer landelijke plannen (weerbaarheid) en vertaal dit naar de regionale context.

- Voorkom het risico op ruis door te zorgen voor een scherpe rolafbakening in de eigen regio. Waar is de Veiligheidsregio van en wat is voor gemeenten of wat voor nationaal? Zorg ook dat de plannen vervolgens op deze rolafbakening aansluiten.
- Zorg voor regionale risicobeoordeling en breng in kaart welke vitale processen en infrastructuur in de eigen regio actief zijn.
- Zorg dat de sleutelbesluiten voor land en regio inzichtelijk zijn, wie is waarvan en waar worden welke gesprekken gevoerd (financiële sector, schaarste etc.).
- Andersom geldt ook welke vragen leven er regionaal waar landelijke ondersteuning bij nodig is?

Actielijn 2: Waarborgen van de continuïteit en robuustheid van de maatschappij

In tijden van crisis is maatschappelijke weerbaarheid cruciaal, omdat uitval van vitale processen kan leiden tot ernstige verstoringen en bedreiging van veiligheid, gezondheid en welzijn. Essentiële voorzieningen zoals zorg, voedsel, water en vervoer kunnen in het geding komen, waardoor basisbehoeften van inwoners onder druk staan. De continuïteit van vitale diensten moet daarom zo lang mogelijk gewaarborgd blijven.

Deze actielijn gaat voor de basisbehoeften en continuïteit van vitale diensten en processen verder in op de uitdagingen binnen dat thema, voor en tijdens een crisis. De thema's veiligheid (actielijn 3) en zorg (actielijn 4) zijn als aparte actielijnen uitgewerkt.

De partijen die bij deze actielijn betrokken dienen te worden in uitvoering van de acties zijn: het Rijk, veiligheidsregio en gemeenten.

2.1. Energie

Te nemen acties

- 2.1.1. *Zorg voor afstemming met regionale netbeheerders:* Op regionaal niveau dient er afstemming plaats te vinden tussen de regionale netbeheerders en de veiligheidsregio over de afschakel en herstelplannen en communicatie en informatievoorziening.
- 2.1.2. *Stimuleer noodstroomvoorzieningen en breng dit in kaart.* Stimuleer gemeenten en vitale diensten om te zorgen voor voldoende noodstroom (en brandstof) om kritieke processen te kunnen continueren. Breng in kaart waar dit verbeterd kan worden.
- 2.1.3. *Ontwikkel een regionale prioritering voor noodstroom.* Het is wenselijk een prioritering te maken voor het toewijzen van noodstroomaggregaten bij langdurige stroomuitval. Stem dit af met regionale netbeheerders. Regionale netbeheerders kunnen coördinerend optreden bij het inzetten en aansluiten van noodstroom.

2.2. (Drink)water- en voedselvoorziening

Te nemen acties

- 2.2.1. *Beoefen en stimuleer de samenwerking tussen de waterpartners.* Voor drinkwater zijn er afspraken in de drinkwaterwet en het drinkwaterbesluit die verder uitgewerkt zijn in de regionale en nationale crisisplannen. Om de continuïteit van de watervoorzieningen zo veel mogelijk te borgen is het belangrijk dat de partners in de watersector samenwerken (denk aan de waterschappen, drinkwatermaatschappijen, gemeentes en Rijkswaterstaat). In het kader van weerbaarheid en uitval van vitale systemen is het wenselijk dat deze partijen de afspraken beoefenen (bijv. de inzet van een verdringingsreeks om de verdeling van water te organiseren in geval van schaarste, uitval drinkwatervoorziening of waterzuiveringsinstallaties, grondwaterpeil etc.).
- 2.2.2. *Ga in gesprek over borgen voedselvoorziening.* Ga het gesprek aan met gemeenten, maatschappelijke partijen, supermarkten en de voedselketen over het borgen van de voedselvoorziening en distributie. Sluit aan op de strategie en het kader vanuit het Rijk, die naar verwachting komt. Zoek hierover afstemming met het Rijk. Stimuleer bewoners en bedrijven daarnaast voldoende voedsel in huis te hebben voor tenminste 72 uur.

2.3. Telecom en internet

Te nemen acties

- 2.3.1. *Breng in kaart voor de regio hoe lang en waar noodvoorzieningen (dekkend) zijn.* Veel zendmasten en centrales zijn uitgerust met accu's die bij stroomuitval de systemen tijdelijk (meestal enkele

uren) van stroom voorzien. Op meer strategische locaties worden noodaggregaten ingezet om langer operationeel te blijven. Breng in kaart hoe de noodvoorzieningen en back-up accu's regionaal georganiseerd is. Verbeter waar nodig deze infrastructuur. Neem deze informatie daarnaast mee in het bieden van handelingsperspectief richting inwoners.

- 2.3.2. *Inventariseer kritieke locaties en prioriteer samen met providers welke locaties het belangrijkst zijn voor de bereikbaarheid van vitale diensten (ziekenhuizen, meldkamers, crisiscentra).* Zorg voor afstemming met providers en netbeheerders (en hun vitale personeel) over afstemming van deze prioritering.

2.4. Infrastructuur en diensten

Te nemen acties

- 2.4.1. *Breng (kritieke) infrastructuur in kaart samen met partners (Rijkswaterstaat, Waterschappen etc.).* Welke (kritieke) infrastructuur is aanwezig in de regio (ziekenhuizen, waterpompen, bruggen, sluizen, riool, gemalen etc.)? Identificeer welke voorzieningen waar het meest kwetsbaar zijn bij stroomuitval en wat de impact hiervan is. Welke belemmeringen zijn er? Wat betekent dat voor hulpverlening? Zijn alle plaatsen nog toegankelijk? Hoe blijft er zicht op (de werking van) deze infrastructuur? Welke infrastructuur dient versterkt te worden?
- 2.4.2. *Zorg voor regionale of gemeentelijke afspraken met de afvalketen.* Maak afspraken (gemeente) over continuering van afvalinzameling en -verwerking.
- 2.4.3. *Leg contact met BRZO bedrijven.* Leg contact met BRZO bedrijven om inzicht te verkrijgen waar zij tegen aan lopen. Kunnen zij veilig afschalen?
- 2.4.4. *Breng in kaart welke alternatieve voorzieningen in de regio aanwezig zijn.* Welke alternatieve (sanitaire) voorzieningen zijn er beschikbaar in de regio bij uitval van bijvoorbeeld het rioolstelsel of de waterdruk?

2.5. Mobiliteit, logistiek en transport

Te nemen acties

- 2.5.1. *Voorzie in extra dieselopslag.* Overweeg bijvoorbeeld de aanleg van extra dieselopslagfaciliteiten bij strategische locaties, zoals ziekenhuizen en brandweerkazernes. Daarnaast kan samenwerking met lokale brandstofleveranciers helpen bij het ontwikkelen van een distributieplan voor diesel, om de beschikbaarheid daarvan voor de mobiliteit van vitale diensten te optimaliseren.
- 2.5.2. *Borg de mobiliteit van essentieel personeel.* Identificeer wie deze personeelsleden/functies zijn en zorg dat zij in een dergelijke situatie toegang hebben tot betrouwbare vervoersmiddelen. Biedt handelingsperspectief voor vitale bedrijven en de werknemers hiervan. Gedeelde transportopties kunnen helpen om de mobiliteit van personeel te maximaliseren.
- 2.5.3. *Hulpdiensten hebben afstemming met gemeenten over mobiliteit en verkeersplannen.* Bij noodsituaties is er in de planvorming rekening gehouden dat aanrijdroutes en evacuatiemogelijkheden beschikbaar zijn voor hulpdiensten. Identificeer bepaalde prioriteitsroutes die vrijgehouden moeten worden om de werkzaamheden van de hulpdiensten zo veel mogelijk te laten doorgaan.

2.6. Maatschappelijk

Te nemen acties

- 2.6.1. *Bevorder noaberschap door voorlichting en biedt gezamenlijk met gemeenten handelingsperspectief aan inwoners en bedrijven over hoe zij zich kunnen voorbereiden en wat ze kunnen doen bij langdurige verstoringen.* Door voorlichting te geven, krijgen inwoners en bedrijven praktische handvatten en tips over voorbereiding (zoals het aanleggen van noodvoorraden, communicatieplannen, of het kennen van opvangpunten). Daarnaast wordt gestimuleerd dat burens elkaar helpen en samen oplossingen zoeken als voorzieningen langdurig uitvallen. Zo

wordt de veerkracht van de gemeenschap vergroot en zijn mensen minder afhankelijk van directe hulp van buitenaf in crisissituaties.

- 2.6.2. *Maak afspraken over noodsteun- en coördinatiepunten met gemeenten.* Maak afspraken over de eisen die moeten worden gesteld aan een robuust netwerk en anderzijds de functionaliteiten die een noodsteunpunt wel en niet kan bieden. Gemeenten organiseren de lokale 'noodsteunpunten' waar inwoners naartoe kunnen, en veiligheidsregio's de regionale 'coördinatiepunten' die zorgen dat de noodsteunpunten kunnen functioneren. Stem af welke functies naast informatievoorziening een positie moeten krijgen en welke (sociale) partners hierbij betrokken moeten zijn. Wat zijn de afspraken tussen noodsteunpunten en de hulpdiensten.
- 2.6.3. *Overweeg met de inliggende gemeenten een pilot te starten om de gezamenlijke aansturing van noodsteun- en coördinatiepunten in de praktijk verloopt.* Overweeg met de inliggende gemeenten een pilot te starten, die bestaat uit minimaal een lokaal noodsteunpunt en daaraan verbonden coördinatiepunt. Het belangrijkste leerdoel van de pilotfase is om duidelijk te krijgen wat we gezamenlijk willen regelen en wat lokaal of regionaal maatwerk is. Er moet ook duidelijk worden hoe de aansturing van de noodsteunpunten vanuit de crisishoofdstructuur (via de coördinatiepunten) in de praktijk werkt, wat er qua landelijke aansturing nodig is, welke spreiding nodig is voor een landelijk netwerk, en wat de kosten zijn. De pilotfase is nadrukkelijk bedoeld om te leren (zie ook de brief vanuit de vakraad).
- 2.6.4. *Ondersteun gemeenten met het in kaart brengen van lokale maatschappelijke en (in)formele netwerken en versterk deze en de sociale infrastructuur.* Gemeenten brengen lokale maatschappelijke en (in)formele netwerken, zoals buurtverenigingen, vrijwilligersorganisaties, religieuze-, zorg- en onderwijsinstellingen in kaart. Door deze netwerken goed in beeld te brengen, kan de VR samen met gemeenten gericht inzetten op het versterken van de sociale infrastructuur. Dit betekent dat bestaande verbindingen tussen mensen en organisaties worden benut en uitgebreid, zodat er tijdens een crisis snel en effectief samengewerkt kan worden. Bespreek met deze netwerken en instellingen welke maatschappelijke bijdrage zij kunnen leveren. Betrek deze partijen ook bij oefeningen om ervaring op te doen.
- 2.6.5. *Onderzoek welke lessen uit eerdere crisis te trekken zijn.* Wat zijn waardevolle lessen geweest uit eerdere crisissituaties (zoals de coronacrisis), die ook op een scenario van 72 uur stroomuitval van toepassing kunnen zijn? Welke aanpak werkt? Wat ervaren bewoners en bedrijven als prettig? Welke positie neem je in? Welk handelingsperspectief geef je mee? Wat geef je aan mensen met een vitaal beroep mee?

2.7. Inzetten op proactieve en robuuste communicatie

Te nemen acties

- 2.7.1. *Alternatieve communicatiemiddelen.* Omdat veel reguliere communicatiemiddelen beperkt voorhanden zijn, is het van belang om robuuste alternatieven te voorzien die voor iedereen bereikbaar zijn. Denk hierbij aan:
- Geluidswagens
 - Tekstwagens/tekstborden
 - Informatiepunten (bijvoorbeeld de noodsteunpunten)
 - Regionale calamiteitenzender (RTV Oost i.s.m. IJsseland)
 - Bewonersbrieven/flyers (preventief)
- 2.7.2. *Maak afspraken over gebruik calamiteitenzender.* Maak afspraken met de Veiligheidsregio IJsseland en de calamiteitenzender over het gebruik.
- 2.7.3. *Bereid communicatieboodschappen voor.* Bereid in de koude fase alvast communicatieboodschappen voor, in het bijzonder voor de eerste twee uur. Een goede communicatieboodschap is in deze situatie met name gericht op schadebeperking en

informatievoorziening, maar betekenisgeving is ook zeker een belangrijk onderdeel. Bij het formuleren van een dergelijke boodschap zijn de volgende overwegingen van belang:

- Maak duidelijk onderscheid tussen verwachtingen en garanties.
- Heb aandacht voor minder zelfredzamen. Roep inwoners op om ook om te kijken naar hun burens.
- Maak duidelijk welke verantwoordelijkheden hulpverleningsdiensten, gemeenten, bedrijven en inwoners hebben.

De veiligheidsregio kan hier in de koude fase al aandacht aan besteden, met name de laatste twee punten. Zoek hiervoor ook afstemming met de kolommen, om samen te bepalen waarover gecommuniceerd dient te worden. In de warme fase is het vooral belangrijk om oog te hebben voor wat er speelt in de maatschappij en hier op aan te haken (denk aan mogelijke sterfgevallen, maatschappelijke onrust, verdeling van schaarste etc.). Uit de sessies is gebleken dat de communicatiebehoefte in de samenleving veelvoudig is:

- Biedt handelingsperspectief;
- Doe een beroep op samenredzaamheid en nabuurschap;
- Informeer over waar inwoners informatie en noodsteunpunten kunnen vinden;
- Informeer over hoe en waar acute zorg beschikbaar is;
- Informeer zo veel mogelijk op voorhand over hoe een dergelijk scenario er in de praktijk uit ziet, zodat inwoners voorbereid zijn en minder afhankelijk van communicatie tijdens de crisis.

2.7.4. Stel uitgangspunten op voor het tegengaan van de verspreiding van desinformatie. Denk na over de uitgangspunten die de VR wil hanteren bij het tegengaan van desinformatie in de regio tijdens stroomuitval. Welke lessen zijn er hier te leren uit eerdere crisis?

Actielijn 3: Veiligheid voorop en dreiging beperken

Een langdurige stroomuitval brengt aanzienlijke veiligheidsrisico's met zich mee voor zowel vitale objecten als kwetsbare personen binnen de regio. De inzet van hulpdiensten dient te worden geprioriteerd. Om hier effectief op voorbereid te zijn, is het noodzakelijk dat de veiligheidsregio en hulpdiensten proactief maatregelen treffen en duidelijke afspraken maken met alle betrokken partijen. Dit vraagt om een integrale benadering waarbij de beveiliging van objecten en personen wordt afgestemd, de kaders voor handhaving en zichtbaarheid worden uitgewerkt, de inzet en capaciteit van veiligheidsdiensten worden geprioriteerd. Aan de hand van een risicoanalyse dient te worden bepaald waar dreiging en risico's het hoogst zijn. Door deze onderwerpen nu al te bespreken en vast te leggen, kan de regio adequaat reageren op de uitdagingen die ontstaan bij een grootschalige en langdurige stroomonderbreking.

De partijen die bij deze actielijn betrokken dienen te worden in uitvoering van de acties zijn: politie, gemeenten en brandweer.

3.1. Openbare orde en veiligheid

Te nemen acties

- 3.1.1. *Afstemming zoeken over te beveiligen objecten en personen.* Door mogelijke uitval van alarmsystemen, elektronische sloten, toegang en cameratoezicht op plekken kunnen extra risico's ontstaan voor beveiligde (vitale) objecten en personen. Breng in kaart welke te beveiligen objecten en personen in de regio aanwezig zijn en onder de verantwoordelijkheid van de hulpdiensten staan. Waar ontstaan risico's? Stem samen met de deze objecten alternatieve beveiligingsmethodes af, en zorg dat personeel daarmee bekend is. Stimuleer private partijen te werken aan de eigen continuïteit en te zorgen dat veiligheidssystemen (zo lang mogelijk) in de lucht blijven.
- 3.1.2. *Werk kaders uit voor handhaving en zorg voor zichtbaarheid.* Bepaal tot op welke hoogte vertrouwd wordt op het zelf-organiserend vermogen en wanneer handhaving noodzakelijk is. Welke tolerantiegrenzen gelden er bij langdurige stroomuitval? Hoe weten handhavers wat er van hun verwacht wordt en welke handvatten krijgen zij om hier mee om te gaan? Tijdens de doorleefsessies kwam als uitgangspunt: Wel vertrouwen hebben, zichtbaar zijn en handhaven als het moet. Dit vraagt nu om verdere uitwerking.
- 3.1.3. *Denk na over de inzet en capaciteit:* Prioriteer de dienstverlening en bepaal op basis van een risicoanalyse of er extra capaciteit en ondersteuning nodig is binnen het veiligheidsapparaat. Welke rol kunnen defensie en private beveiligingsorganisaties spelen? Hoe past dit binnen de bevoegdheden? Voer gesprekken met beveiligingsbranche en defensie over de rol en verwachtingen in de regio en bevorder publiek-private samenwerking. Wie neemt hierin de regie?
- 3.1.4. *Ontwikkel een plan voor liftopsluitingen bij stroomuitval.* Recente voorbeelden van stroomuitval laten zien dat de brandweer in de eerste uren veel meldingen ontvangt van liftopsluitingen. Denk in de koude fase na over een inzetplan en hoe de regionale brandweer om gaat met de hoeveelheid meldingen in de acute fase. Voer daarnaast gesprekken met woningbouw om noodaggregaten te stimuleren

Actielijn 4: Gezondheid en welzijn

Stroomuitval heeft een grote impact op gezondheid en welzijn. Essentiële voorzieningen en hulpmiddelen worden minder bereikbaar, wat leidt tot verhoogde gezondheidsrisico's, vooral bij kwetsbare groepen. Logistieke en operationele processen in de zorg raken ontregeld, wat de effectiviteit van hulpverlening vermindert. De toegenomen druk op zorgsystemen dwingt tot het maken van lastige keuzes en prioritering.

Voor deze actielijn dient te worden betrokken: GHOR.

4.1. Gezondheid

Te nemen acties

- 4.1.1. *Bereid de prioritering van dienstverlening en verdeling van middelen voor.* Zorginstellingen kunnen met elkaar en de GHOR samenwerken om protocollen te ontwikkelen die de prioritering van zorg en verdeling van middelen bepalen op het moment dat middelen en personeel beperkt zijn. Deze protocollen kunnen richtlijnen omvatten voor bijvoorbeeld de prioritering van slachtoffers, inzet van apparatuur en gebruik van de dieselveorraad. Train personeel ook op deze protocollen, zodat ze tijdens een crisis snel en effectief kunnen handelen en beslissingen kunnen nemen.
- 4.1.2. *Maak procesafspraken in de zorgketen voor het scenario langdurige stroomuitval.* Zoek afstemming over leiding en coördinatie en bepaal contactmomenten met de zorgketen (*i.s.m. ROAZ*)
- 4.1.3. *Stem planvorming voor beveiligingsmaatregelen af (zie ook actielijn 3).* Zorginstellingen zullen te maken krijgen met een grote toestroom van patiënten en bezoekers. Om de veiligheid te kunnen garanderen zijn er beveiligingsplannen en draaiboeken nodig voor een dergelijk scenario. Het is belangrijk dat de VR, hulpdiensten/beveiligingspartners en zorginstellingen deze gezamenlijk afstemmen.
- 4.1.4. *Bereid handelingsperspectieven voor en stimuleer zelf- en samenredzaamheid onder kwetsbare groepen.* Inwoners dienen zich voor te bereiden op beperkte tot geen beschikbaarheid van zorgverlening, met name kwetsbare inwoners die afhankelijk zijn van langdurige of thuiszorg. Door deze mensen op voorhand te confronteren met een dergelijk scenario en handelingsperspectief mee te geven over hoe ze zich hier op kunnen voorbereiden, kun je de acute zorgbehoefte in geval van een crisis beperken.
- 4.1.5. *Maak samen met ROAZ afspraken met de apothekersbranche en toeleveranciers over de continuïteit in de regio.* Voer het gesprek met de regionale apothekersbranche over de continuïteit van de branche in het belang van de uitgifte van medicatie. Hoe blijft de distributie overeind? Zorg ook voor landelijke afstemming: Blijven enkele of alle apotheken in de lucht? Wat wordt publiek georganiseerd en wat privaat georganiseerd?

4.2. Zorg voor kwetsbare groepen

Te nemen acties

- 4.2.1. *Breng gezamenlijk met gemeenten kwetsbare doelgroepen in beeld.* Wat verstaan we onder kwetsbare groepen in het kader van stroomuitval? Maak inzichtelijk waar kwetsbare doelgroepen zich bevinden en wat hebben ze nodig hebben. Hoe kunnen deze groepen minder kwetsbaar worden? Is er nog een netwerk om die kwetsbare groepen heen?
- 4.2.2. *Zorg voor afstemming over opladen accu's medische thuis apparatuur.* Vanuit overleg met de zorgpartners is naar voren gekomen dat mensen met thuisbeademing de accu's opladen bij zorgpartners. Dit was prima maar vraagt inmiddels te veel capaciteit. Kan de GHOR de zorgpartners ontlasten door hier op gemeentelijk niveau iets voor te faciliteren? Welke

alternatieven zijn er? Dient er centraal iets georganiseerd worden zodat mensen hun accu's kunnen opladen? Of dienen die bezorgd te worden zodat minder mobiele mensen niet het huis uit hoeven? Welke rol kunnen noodsteunpunten hier in spelen? Welke rol kunnen mantelzorgers hier in spelen?

4.2.3. *Breng in kaart welk niveau van zorg geboden kan worden bij uitval van stroom en wat de consequenties daar van zijn.* Welke kwaliteit van zorg moet minimaal geboden worden en welke afwegingen willen gemeenten en de veiligheidsregio daar in maken? Indien er een tekort aan noodstroom ontstaat, waar faciliteer je dan de zorg?

4.2.4. *Werk uit psychosociale ondersteuning nodig is (voor, tijdens en na):* Vanuit de coronapandemie kan worden geleerd dat het van belang is in te zetten op psychosociale ondersteuning in de maatschappij. Denk na over welke rol dit krijgt in de regio.

4.3. Infrastructuur

Te nemen acties

4.3.1. *Overweeg alternatieven voor digitale systemen.* Denk na over alternatieven voor de uitval van digitale systemen als het digitale patiëntendossier. Hoe gaat de zorg bijvoorbeeld om met de uitgifte van medicatie tijdens stroomuitval, wanneer het patiëntendossier niet beschikbaar is?

4.3.2. *Prioriteer welke systemen en apparatuur op de noodstroomcapaciteit draaien.* Wat betekent dit voor de zorg? Welke zorg blijft doorgaan en waar ontstaan knelpunten?

4.4. Wet op de lijkbezorging

Te nemen actie(s)

4.4.1. *Bevorder het gesprek tussen gemeenten en GGD met regionale uitvaartbranche.* Zie er op toe dat Gemeenten en GGD gezamenlijk het gesprek aan gaan met de regionale uitvaartbranche om te spreken over de continuïteit van regionale crematoria en mortuaria bij langdurige stroomuitval in relatie tot de Wet op de lijkbezorging, hygiëne en publieke gezondheidszorg.

Actielijn 5: Nafase

De nafase is erop gericht om de gevolgen op de middellange en lange termijn te verminderen en terug te keren naar het normale.

Afhankelijk van de aard en omvang van de ontstane situatie kan de nafase zeer intensief zijn. Een goede diagnose van de nafase is daarom vereist. Dat begint met een totaaloverzicht van alle onderwerpen die kunnen (op)spelen en een goede inschatting van de intensiteit.

Een systematische aanpak van de nafase kan bovendien veel onnodige problemen voorkomen. Deze aanpak moet wel proportioneel zijn: niet overdrijven en overreageren, maar ook niet onderschatten.

Tijdens de doorleefsessies is er niet expliciet stil gestaan bij de nafase. Doordat dit echter een cruciale fase is, wordt deze wel als actielijn benoemd met daarbij belangrijke thema's in de nafase die om verdere uitdieping vragen.

5.1. Nafase

Te nemen actie(s)

5.1.1. Heb aandacht en werk planvorming uit voor de nafase van langdurige stroomuitval. Een gestructureerde aanpak van de nafase zorgt ervoor dat de Veiligheidsregio sneller en sterker uit de crisis komt. Thema's die in de nafase van belang zijn:

- Onderzoek
- Schade en herstel (vitale voorzieningen)
- Nazorg en psychosociale hulp
- Herstel van vertrouwen
- Herstel van handhaving en toezicht
- Opsporing
- Communicatie en informatie
- Rouw en herdenken
- Juridische aspecten
- Financieel
- Evaluatie en leren